LJUNGBY
KOMMUN

MEDDELANDE
2014-06-05

Kommunledningsförvaltningen
Kansliavdelningen
Eva-Marie Norén Holgersson

Kommunfullmäktige

Meddelanden till kommunfullmäktige 2014-06-16

1. Efter ansökan från Stiftelsen Davidsonska Donationen har Kammarkollegiet den 14 mars 2014 beslutat om permutation av Stiftelsen Davidsonska donationen för jordbrukets främjande i Västbo härad.

2. Kommunstyrelsen beslutade 2014-06-03 § 67 att den verksamhet som de kommunala bolagen har bedrivit under 2013, med hänsyn till samtliga redovisade omständigheter, har varit förenligt med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Kammarkollegiet
Advokatfiskalsenheten

Caroline Idensjö
08-700 07 05

BESLUT

2014-03-14

Dnr 9.2-3347-13

Stiftelsen Davidsonska donationen för
jordbrukets främjande i Västbo härad
c/o Backman Consulting AB
Att: Christina Backman
Erik Dahlbergsgatan 11 B
411 26 Göteborg

Permutation av Stiftelsen Davidsonska donationen för jordbrukets främjande i Västbo härad, 828500-0314

Beslut

1. Kammarkollegiet avvisar yrkandena avseende ändring av socken-kommittéernas sammansättning samt stiftelsens säte.

2. Kammarkollegiet medger med stöd av 6 kap. 1 § stiftelselagen (1994:1220) ansökan om att

- få *ändra* stiftelsens ändamål i 2 p. andra stycket tredje meningen i testamentet till lydelsen "Sedan dylik avsättning skett, skall återstoden av räntan årligen fördelas inom det område som motsvarar Västbo härad."

- få *upphäva* föreskriften med lydelsen "De socknar i Västbo härad som ej kan dela ut hela årstilldelningen av stiftelsemedel för jordbruksförbättringar enligt testamentet, skall återlämna outdelade medel till stiftelsen. Nästkommande år omfördelar styrelsen de outdelade medlen mellan samtliga socknar i Västbo härad i förhållande till deras jordareal tillsammans med det nya årets beslutade tilldelning."

Bakgrund

I ett testamente den 19 januari 1929 förordnade Johan Petter Davidsson om en stiftelse vilken benämns Stiftelsen Davidsonska donationen för jordbrukets främjande i Västbo härad, bilaga 1. Kammarkollegiet medgav i beslut den 18 januari 2002 att föreskriften om utdelning i stiftelse-förordnandet fick ändras, bilaga 2.

Ansökan

Stiftelsens styrelse ansöker om permutation och yrkar, såsom ansökan slutligen har bestämts följande.

2 p. åttonde stycket i testamentet med lydelsen

"Inom varje socken utses av den kommunalt beslutande myndigheten för en tid av fyra år högst tre i jordbruk kunniga och erfarna personer, vilka inom sina respektive socknar mottaga och fördela räntemedlen till de jordbrukare som därav gjort sig förtjänta, varvid de ekonomiskt svagare böra äga företräde. Förvaltningen inom kommunen granskas i den ordning som för kommunal förvaltning är stadgat."

ändras till (ändring i kursiv stil)

"*Den kommunalt beslutande myndigheten inom kommunerna Gislaved, Hylte, Värnamo, Ljungby och Gnosjö utser för en tid av fyra år sammanlagt 22 i jordbruk kunniga och erfarna personer – Gislaved 11, Hylte 4, Värnamo 3, Ljungby 2 och Gnosjö 2 vilka* mottaga och fördela räntemedlen till de jordbrukare som därav gjort sig förtjänta, varvid de ekonomiskt svagare böra äga företräde. Förvaltningen inom kommunen granskas i den ordning som för kommunal förvaltning är stadgat. *Detta ska gälla från 1 januari, 2015.*"

Stiftelsens säte ändras från Södra Hestra till Gislaved.

Stiftelsens ändamål i 2 p. andra stycket tredje meningen i testamentet med lydelsen

"Sedan dylik avsättning skett, skall återstoden av räntan årligen fördelas mellan samtliga socknar i Västbo härad i förhållande till deras jordareal."

ändras till (ändring i kursiv stil)

"Sedan dylik avsättning skett, skall återstoden av räntan årligen fördelas *inom det område som motsvarar Västbo härad.*"

Vidare yrkas att få upphäva föreskriften med följande lydelse. "De socknar i Västbo härad som ej kan dela ut hela årstilldelningen av stiftelsemedel för jordbruksförbättringar enligt testamentet, skall återlämna outdelade medel till stiftelsen. Nästkommande år omfördelar styrelsen de outdelade medlen mellan samtliga socknar i Västbo härad i förhållande till deras jordareal tillsammans med det nya årets beslutade tilldelning."

Som skäl för ansökan anförs följande. Det finns idag 25 socknar och 25 sockenkommittéer. En sockenkommitté väljs i varje socken och består av högst tre personer. När stiftelsen bildades bestod häradet av 25 kommuner som i stort sett överensstämde med nuvarande sockengränser. Dessa 25 kommuner har idag slagits samman till de fem kommunerna Gislaved, Hylte, Gnosjö, Värnamo och Ljungby. Personerna i sockenkommittéerna utses idag av kommunfullmäktige där Västbo härad har sitt geografiska läge, dvs. Gislaved, Hylte, Gnosjö, Värnamo och Ljungby. Socknar och sockenkommittéer har idag således spelat ut sin roll och ersatts av kommuner.

Det har med åren även blivit allt svårare och ibland helt omöjligt att hitta personer till dessa kommittéer som är "i jordbruk kunniga och erfarna", eftersom landsbygden i detta område liksom i övriga landet har genomgått en radikal förändring när det gäller jordbruksnäringens utbredning. Jordbruken har strukturrationaliserats och många fall helt avvecklats. I vissa socknar finns det idag endast enstaka lantbrukare kvar. När, och om, man hittar kompetenta kommittémedlemmar kommer de ofta i besvärliga jävssituationer. Då det finns så få personer som är tänkbara som kommittémedlemmar, och de som söker bidrag ur stiftelsen är en begränsad krets, är de ofta släkt, grannar eller på annat sätt relaterade till sökanden.

Stiftelsens säte anges i testamentet till Södra Hestra. I och med kommunreformen 1952 upphörde Södra Hestra som egen kommun och gick upp i Burseryds landskommun. Vid nästa kommunreform 1974 upphörde Burseryd som egen kommun och gick upp i Gislaveds kommun. Stiftelsens säte bör därför vara Gislaved.

I enlighet med testamentet sker fördelningen mellan samtliga socknar i Västbo härad i förhållande till deras jordareal. Med jordareal förstås den totala jordarealen i socken exklusive sjöar och vattendrag. Tidigare bestod socknarna av nästan enbart jordbruksmark. Antalet jordbrukare var mer eller mindre jämt spridda i alla socknar, dvs. gårdarna var jämt fördelade över häradet. När testamentet upprättades levde en mycket stor del, uppskattningsvis 80-90 procent, av befolkningen i Västbo härad med jordbruk som enda inkomstkälla. Det viktiga för en lantbrukare för att klara sitt uppehälle var att kunna bruka så mycket mark som möjligt som bete till djuren eller för odling. Man försökte bruka all mark som fanns på gården. Den skogsmark som fanns var visserligen en källa till bränsle men hade inte något annat större värde utan var mer ett hinder för lantbrukets expansion. Djuren betade ofta i skogen och drömmen för många var att kunna odla upp så mycket åkermark som var möjligt utan besvärande träd och stenar. Stiftaren tänkte helt enkelt inte tanken att skogsmarken skulle kunna ha ett eget värde och inte vara tilltänkt jordbruksmark. Successivt har förhållandena ändrats och idag är det skogsmarken som är den värdefulla delen av en fastighets areal, dvs. helt omvända förhållandet mot 1920-talets.

Fördelning av stiftelsens avkastning utgår från socknens del av jordarealen vilket har fått till följd att de socknar som har stor skogsareal och liten andel jordbruksmark har mycket svårt att hitta mottagare till anslagen. De socknar som har en större andel jordbruksmark har betydligt fler ansökningar i förhållande till tillgängliga medel. Detta betyder att de socknar där stiftelsen verkligen kan göra skillnad får mindre del av sina investeringar ersatta med bidrag från stiftelsen. De gårdar som brukar mark i flera socknar får för samma investering olika stora bidrag eftersom det är möjligt att söka bidrag från varje enskild socken. Avsikten med den yrkade ändamålsändringen är att jordbrukarna ska få bidrag utifrån godkänd investering, dvs. för samma investering ska jordbrukare få samma bidrag. För stiftaren var det självklart

att stiftelsens avkastning skulle fördelas utifrån kostnaden för gjorda investeringar, inte efter bostadsort.

Västbo häradsgille samt kommunerna i Värnamo, Gnosjö, Ljungby, Hylte och Gislaved har yttrat sig, varvid de två sistnämnda har haft synpunkter på ansökan om permutation.

Ett antal sockenkommittéledamöter, Långaryds LRF-avdelning genom Cecilia Karlsson, Södra Unnaryds LRF-avdelning genom Sune Palm samt Ove Benjaminsson och Sven Eric Nilsson har genom ingivna skrivelser ifrågasatt stiftelsens ansökan om permutation och anfört att ansökan, med undantag för yrkandet avseende stiftelsens säte, inte bör medges.

Skäl för beslutet

Enligt 6 kap. 1 § stiftelselagen (1994:1220) krävs Kammarkollegiets tillstånd för att ändra, upphäva eller i särskilt fall åsidosätta föreskrifter i ett stiftelseförordnande som avser bl.a. stiftelsens ändamål, hur stiftelsens förmögenhet ska vara placerad eller om stiftelsen ska ha egen eller anknuten förvaltning. För tillstånd krävs att föreskrifterna på grund av ändrade förhållanden inte längre kan följas eller har blivit uppenbart onyttiga eller uppenbart stridande mot stiftarens avsikter. Föreskrifter som inte avser stiftelsens ändamål får dessutom ändras, upphävas eller i särskilt fall åsidosättas om det finns andra särskilda skäl. Föreskrifter som rör ändamålet får ändras, upphävas eller i särskilt fall åsidosättas om det finns synnerliga skäl.

Av samma bestämmelse framgår även att vid ändring av föreskrifter om stiftelsens ändamål ska vad som kan antas ha varit stiftarens avsikt beaktas så långt möjligt.

I andra fall än som avses i 6 kap.1 § första stycket stiftelselagen får, enligt 3 § samma kapitel, styrelsen eller förvaltaren inte utan tillstånd av tillsynsmyndigheten ändra, upphäva eller i särskilt fall åsidosätta en föreskrift i stiftelseförordnandet.

En stiftelse har antingen egen eller anknuten förvaltning, dvs. förvaltas antingen av en styrelse eller av en juridisk person. Enligt 2 kap. 3 § stiftelselagen svarar styrelsen eller förvaltaren för att föreskrifterna i en stiftelses förordnande följs. Av 5 § lagen (1994:1221) om införande av stiftelselagen (1994:1220) följer att en stiftelse som bildats före stiftelselagens ikraftträdande ska anses ha egen förvaltning om det vid ikraftträdandet är ett särskilt inrättat organ som svarar för frågor om placering av stiftelsens förmögenhet.

Stiftelsen Davidsonska donationen för jordbrukets främjande i Västbo härad förvaltas av en styrelse. Detta innebär att det är styrelsen som ansvarar för hur stiftelsens tillgångar används och hur placering av förmögenheten görs.

I stiftelseförordnandet kan stiftaren ha meddelat föreskrifter av organisatorisk natur, t.ex. att det ska finnas andra organ utöver styrelsen

eller förvaltaren, som har särskilda uppgifter. Av förarbetena till stiftelselagen framgår att det extra organet utövar sina beslutsbefogenheter under styrelsens eller förvaltarens överinseende.

Av 6 kap. 1 § första stycket stiftelselagen följer att det krävs tillstånd av Kammarkollegiet för att ändra föreskrifter avseende bl.a. styrelsen respektive förvaltaren. Något sådant tillstånd krävs däremot inte för att ändra föreskrifter avseende andra organ.

Stiftelsen Davidsonska donationen för jordbrukets främjande i Västbo härad har ytterligare en typ av organ med vissa uppgifter, nämligen sockenkommittéerna. Föreskrifterna om sockenkommittéerna omfattas inte av 6 kap. 1 § första stycket stiftelselagen och ansökan i denna del ska därför avvisas.

Inte heller omfattas föreskrifter om en stiftelses säte av 6 kap. 1 § första stycket stiftelselagen och ansökan ska därför även i denna del avvisas.

I övrigt anser Kammarkollegiet att det har inträffat sådana ändrade förhållanden att det föreligger skäl för permutation på det sätt sökanden begärt.

Hur man överklagar

Beslutet kan överklagas inom tre veckor genom skrivelse till Förvaltningsrätten i Stockholm, se bilaga A.

Birgitta Nordenfelt
Advokatfiskal

Caroline Idensjö
Jurist

Bilagor

1 Testamente den 19 januari 1929

2 Kammarkollegiets permutationsbeslut den 18 januari 2002, diarienummer 430-3603-01

A Information om hur beslutet kan överklagas

Sändlista

Länsstyrelsen i Östergötlands län, 581 86 Linköping

Ks § 67 Ks2014/0201 107

Redovisning av kommunstyrelsens uppsiktsplikt över de kommunala bolagen 2013

Beslut
Kommunstyrelsen beslutar att den verksamhet som de kommunala bolagen har bedrivit under 2013, med hänsyn till samtliga redovisade omständigheter, har varit förenligt med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Sammanfattning av ärendet
Kommunstyrelsen har enligt 6 kap 1§ kommunallagen, uppsiktsplikt över de kommunala aktiebolagen. Utifrån uppsiktsplikten ska styrelsen uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning.

Kommunstyrelsen ska varje år pröva om den verksamhet som bolagen bedrivit under föregående år har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om kommunstyrelsen finner att så inte varit fallet ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

I det särskilda ägardirektivet för respektive bolag framgår verksamhetsmål och ekonomiska krav.

Beslutsunderlag
Kommunledningsförvaltningen lämnar i en tjänsteskrivelse den 9 maj 2014 en redogörelse för de kommunala bolagens verksamhet 2014 och föreslår att kommunstyrelsen beslutar att den verksamhet som de kommunala bolagen har bedrivit under 2013 har varit förenligt med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Arbetsutskottet föreslår den 20 maj 2014 att kommunstyrelsen beslutar att den verksamhet som de kommunala bolagen har bedrivit under 2013, med hänsyn till samtliga redovisade omständigheter, har varit förenligt med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.